

PhDr. Ivana Olecká, Ph.D.

Police Academy of the Czech Republic in Prague

Faculty of Security and Law

Department of Criminology

e-mail: olecka@polac.cz

ORCID: 0000-0003-4658-9984

doc. PhDr. Josef Smolík, Ph.D., MBA, LL.M., MSc.

Police Academy of the Czech Republic in Prague

Faculty of Security Management

Department of Security Studies

smolik@polac.cz

ORCID ID 0000-0001-5841-8598

Výzkum globálních bezpečnostních hrozeb: metodologické perspektivy bezpečnostních studií

Research on Global Security Threats: Methodological Perspectives in Security Studies

Abstrakt

Současné globální bezpečnostní hrozby představují komplexní soubor fenoménů, jejichž dopady přesahují hranice států a zahrnují jak tradiční vojenská rizika, tak netradiční hrozby, jako jsou kybernetické útoky, pandemie, klimatické změny či hybridní operace. Efektivní analýza těchto hrozeb vyžaduje propojení různých teoretických rámců bezpečnostních studií s metodologickou pluralitou, zahrnující kvantitativní, kvalitativní i smíšené přístupy. Autoři tohoto textu chápou security studies jako reflexivní aplikovanou empiricko-analytickou disciplínu stojící na pomezí explanatorního a policy-oriented výzkumu, která kombinuje prvky základního i aplikovaného poznání. V teoretické rovině vychází především ze společensko-vědních tradic mezinárodních vztahů a politologie a usiluje o porozumění vzniku a fungování bezpečnostních jevů, zatímco v rovině prakticky orientovaného výzkumu produkuje strategické odhady, scénáře, risk assessments a policy briefs využitelné ve státní správě, armádě, NATO, think-tancích i soukromém sektoru. Článek systematicky představuje metodologické nástroje vhodné pro hodnocení a predikci globálních bezpečnostních hrozeb, od statistických a regresních modelů přes systémové a agent-based modelování, síťovou analýzu a obsahovou analýzu až po expertní metody, scénářovou analýzu a foresight. Dále se věnuje etickým a praktickým limitům výzkumu, zejména dostupnosti dat, politizaci hrozeb a dynamice bezpečnostního prostředí.

Klíčová slova: globální bezpečnostní hrozby, metodologie, bezpečnostní studia, kvalitativní a kvantitativní metody, interdisciplinární přístup.

Abstract

Contemporary global security threats constitute a complex set of phenomena whose impacts transcend national borders and encompass both traditional military risks and non-traditional threats such as cyber-attacks, pandemics, climate change, and hybrid operations. Effective analysis of these threats requires the integration of diverse theoretical frameworks within security studies alongside methodological plurality, including quantitative, qualitative, and mixed-method approaches. The authors of this text understand security studies as a reflexive, applied, empirical-analytical discipline situated at the intersection of explanatory and policy-oriented research, combining elements of both basic and applied knowledge. At the theoretical level, it draws primarily on the social science traditions of international relations and political science and seeks to understand the emergence and functioning of security phenomena, whereas at the practical, applied level it produces strategic assessments, scenarios, risk assessments, and policy briefs that are applicable in public administration, the military, NATO, think tanks, and the private sector. This paper systematically presents the methodological tools suitable for assessing and predicting global security threats, ranging from statistical and regression models to system dynamics and agent-based modelling, network analysis, content analysis, and expert-based methods, as well as scenario analysis and foresight. Ethical and practical limitations of research are also considered, particularly data availability, politicisation of threats, and the dynamic nature of the security environment.

Keywords: global security threats, methodology, security studies, qualitative and quantitative methods, interdisciplinary approach

Úvod

Globální bezpečnostní hrozby patří mezi nejzásadnější výzvy současného mezinárodního prostředí. Jejich povaha je mimořádně komplexní, protože zahrnují jak tradiční vojenská rizika, tak nové fenomény, jako jsou kybernetické útoky, pandemie či klimatické změny a nelze je redukovat pouze na vojenskou dimenzi, neboť bezpečnostní prostředí je charakterizováno prolínáním politických, ekonomických, společenských, technologických i environmentálních faktorů.¹ Přestože se problematika globálních hrozeb stala předmětem intenzivního zájmu bezpečnostních studií, stále naráží na otázku vhodného metodologického rámce, který by poskytl nástroje pro lepší pochopení dynamiky hrozeb a pro efektivní formulaci bezpečnostních politik.² Teoretické přístupy – od realismu až po kritické směry – ovlivňují nejen interpretaci, ale i samotný výběr výzkumných metod. Zároveň se ukazuje, že žádný jednotlivý metodologický přístup není dostatečný k tomu, aby obsáhl celou šíři bezpečnostních hrozeb. Proto roste význam kombinace kvalitativních, kvantitativních a smíšených metod, které umožňují komplexnější a přesnější analýzu.

Cílem tohoto textu je systematicky popsat metodologické nástroje, které lze využít při hodnocení a predikci globálních bezpečnostních hrozeb. Text se zaměřuje na to, jak různé výzkumné přístupy – od kvalitativních po kvantitativní – přispívají

¹ DANICS, Štefan; SMOLÍK, Josef a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnostní politiky*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2024, s. 15.

² *Ibid.*, s. 22.

k hlubšímu porozumění povaze současných rizik a jak mohou být prakticky využity při tvorbě bezpečnostních strategií. Článek usiluje o propojení teoretického rámce bezpečnostních studií s konkrétními metodami, které umožňují analyzovat dynamiku hrozeb, identifikovat jejich klíčové faktory a modelovat možné scénáře jejich budoucího vývoje. Ambicí je zároveň ukázat, že metodologická pluralita není pouze akademickou hodnotou, ale i nezbytným předpokladem efektivní reakce na komplexní bezpečnostní výzvy současného světa.

Co lze považovat za globální bezpečnostní hrozby?

Současné globální bezpečnostní hrozby představují soubor vzájemně propojených a dynamických fenoménů, jejichž dopady zásadním způsobem přesahují hranice jednotlivých států a regionů. Tradiční pojetí bezpečnosti, které bylo po značnou část 20. století dominantně spojováno s vojenskými hrozbami, ozbrojenými konflikty a obranou územní integrity státu, se v důsledku proměn mezinárodního systému významně rozšířilo. Jak upozorňují Buzan, Wæver a de Wilde,³ bezpečnost nelze redukovat pouze na vojenskou dimenzi, neboť zahrnuje rovněž politické, ekonomické, společenské, technologické a environmentální aspekty. Globální bezpečnostní hrozby je proto nutné chápat jako komplexní procesy, které vznikají v důsledku interakcí mezi státními i nestátními aktéry a strukturálními podmínkami mezinárodního prostředí. Aktuální bezpečnostní fenomény vymezuje Bezpečnostní strategie České republiky z roku 2023.⁴ Vedle přímé vojenské hrozby v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině mezi ně řadí kybernetické útoky, šíření dezinformací, klimatické změny a pandemická rizika. Tyto oblasti představují vhodné příklady pro ukázkou, jak různé metodologické přístupy – kvalitativní, kvantitativní i smíšené – umožňují odlišně uchopit jejich podstatu, hodnotit jejich dopady a modelovat možné scénáře jejich vývoje.

Tradiční globální bezpečnostní hrozbou jsou ozbrojené konflikty s mezinárodním přesahem, soupeření velmocí, šíření zbraní hromadného ničení a proliferační pokročilých vojenských technologií. Tyto hrozby jsou často spojeny s geopolitickými ambicemi států, porušováním mezinárodního práva a destabilizací regionálních bezpečnostních architektur. Současně však dochází k výraznému nárůstu významu tzv. netradičních bezpečnostních hrozeb, jejichž povaha je méně uchopitelná a jejichž dopady se projevují napříč různými sektory společnosti. Patří sem zejména mezinárodní terorismus, kybernetické útoky, hybridní působení, organizovaný zločin, pandemie infekčních onemocnění, klimatická změna či narušení kritické infrastruktury a globálních dodavatelských řetězců.

Specifickým rysem současných globálních bezpečnostních hrozeb je jejich vysoká míra provázanosti a schopnost vzájemné eskalace. Například klimatická změna může přispívat k nedostatku zdrojů, migraci a sociálním konfliktům, které následně zvyšují riziko politické nestability či ozbrojeného násilí. Podobně kybernetické útoky mohou ochromit fungování států, narušit důvěru veřejnosti

³ BUZAN, Barry; WAEVER, Ole a Jaap de WILDE. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*. Brno: Centrum strategických studií, 2005.

⁴ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Vláda České republiky, 2023. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

v instituce a vytvořit prostor pro další formy hybridního působení. Tyto hrozby jsou navíc často antropogenní povahy a jejich vývoj je do značné míry ovlivněn lidským jednáním, politickými rozhodnutími a institucionálními kapacitami. Z hlediska bezpečnostních studií je důležité zdůraznit, že globální bezpečnostní hrozby nejsou pouze objektivně existujícími riziky, ale také fenomény, jejichž význam je utvářen prostřednictvím politických diskurzů a procesů sekuritizace. Jak ukazuje sekuritizační přístup, samotné označení určitého jevu za bezpečnostní hrozbu může legitimizovat mimořádná opatření a zásahy, které mají dalekosáhlé politické a společenské důsledky.⁵ To klade zvýšené nároky nejen na metodologickou reflexi výzkumu globálních hrozeb, ale i na kritické hodnocení způsobů, jakými jsou tyto hrozby identifikovány a interpretovány.

Významnou roli v analýze globálních bezpečnostních hrozeb hraje rovněž prognóza a práce s nejistotou. Prognózování v oblasti bezpečnosti má vždy pravděpodobnostní charakter a nemůže poskytovat jednoznačné předpovědi budoucího vývoje. Přesto však umožňuje identifikovat klíčová rizika, formulovat alternativní scénáře a vytvářet rámce pro preventivní opatření a strategické plánování. Výzkum globálních bezpečnostních hrozeb představuje nejen teoretickou disciplínu, ale i praktický nástroj pro podporu rozhodování v oblasti bezpečnostní politiky.⁶

Lze uzavřít, že za nejrelevantnější globální bezpečnostní hrozby současnosti můžeme považovat především ozbrojené konflikty a geopolitickou rivalitu velmocí, šíření zbraní hromadného ničení, hybridní a kybernetické hrozby, mezinárodní terorismus, pandemie a zdravotní krize, klimatickou změnu a s ní související environmentální rizika, stejně jako destabilizační dopady migrace a narušení kritické infrastruktury. Společným znakem těchto hrozeb je jejich komplexita, globální dosah a skutečnost, že jejich efektivní zvládnutí vyžaduje kombinaci různých teoretických perspektiv, metodologických přístupů a mezinárodní spolupráce.⁷

Konceptualizace bezpečnostní vědy a bezpečnostního výzkumu

Security studies klasifikují autoři tohoto textu jako reflexivní aplikovanou empiricko-analytickou vědu stojící na pomezí explanatorního a policy-oriented výzkumu. V rámci výzkumných přístupů kombinuje tato disciplína jak prvky výzkumu základního, tak aplikovaného.

V rovině základního (teoretického) výzkumu vychází ze společenskovedních teorií a metod (především z mezinárodních vztahů, vojenské strategie a politologie nebo historie a sociologie). Cílem takto pojatého výzkumu je analyzovat, jak bezpečnostní jevy vznikají a jak fungují. V tomto smyslu jde o jasně akademickou, analytickou disciplínu.

V rovině aplikovaného (prakticky orientovaného) výzkumu produkuje aplikovatelná doporučení, scénáře, strategické odhady, risk assessments a policy briefs využitelné v armádě, státní správě, NATO, think-tancích, NGO i soukromém

⁵ BUZAN, Barry; WAEVER, Ole a Jaap de WILDE. *Bezpečnost*.

⁶ SMOLÍK, Josef. Prognostics Methods of Security Phenomena. *Vojenské rozhledy*. 2018, roč. 27, č. 1. DOI: 10.3849/2336-2995.27.2018.01.03-24

⁷ SMOLÍK, Josef. The Internal Security of the Czech Republic. In: KANCIK-KOŁTUN, Ewelina et al., eds. *The Internal Security in the Visegrad Group*. Peter Lang Verlag, 2025. DOI: 10.3726/b23014

sektoru.⁸ Metodologicky se takto koncipované studie přibližují operačnímu výzkumu a strategickým studiím.

Bezpečnostní analýza představuje cyklický proces, v němž empirická data procházejí různými metodologickými filtry, jsou syntetizována do hodnocení rizik a následně přetavena v politická rozhodnutí, která zpětně formují samotné bezpečnostní prostředí.⁹ Nejde tedy o lineární postup od „faktů“ k politice, ale o dynamický analyticko-rozhodovací cyklus, v němž se empirické poznání, interpretace a normativní volby neustále vzájemně ovlivňují.

Výchozím bodem tohoto procesu jsou data, která mají heterogenní povahu. V bezpečnostním výzkumu se uplatňují především kvantitativní zdroje – například databáze ozbrojených konfliktů, teroristických incidentů či kybernetických útoků, časové řady socioekonomických indikátorů, síťová data mapující vztahy mezi aktéry a z nich vypočítané různé indexy a ukazatele.¹⁰ Zdrojem mohou být také primární empirická data¹¹ získaná prostřednictvím dotazníků, terénních šetření, rozhovorů či dalších metod sběru dat přímo od účastníků výzkumu (například informace o zkušenostech civilistů s konflikty, hodnocení bezpečnostních rizik místními úřady, data od odborníků na kybernetickou bezpečnost, terénní pozorování migrace či reakce komunit na hybridní hrozby). Tyto datové soubory umožňují zachytit strukturální vzorce, trendy a statistické regularity. Paralelně existují kvalitativní zdroje,¹² mezi něž patří zejména rozhovory, focus groups, případové studie, strategické dokumenty, politické projevy či mediální narativy. Ty poskytují vhled do významů, motivací aktérů, kontextuálních faktorů a způsobů, jakými jsou hrozby konstruovány a komunikovány. Specifickou kategorií jsou expertní vstupy, například v podobě panelů odborníků

⁸ PHILLIPS, Peter W. B.; CASTLE, David a Stuart J. SMYTH. Evidence-based policy making: determining what is evidence. *Heliyon*. 2020, roč. 6, č. 7.

DOI: 10.1016/j.heliyon.2020.e04519; GAMORAN, Adam. Evidence-Based Policy in the Real World: A Cautionary View. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2018, roč. 678, č. 1. DOI: 10.1177/0002716218770138

⁹ HEAD, Brian W. Reconsidering evidence-based policy: Key issues and challenges. *Policy and Society*. 2010, roč. 29, č. 2. DOI: 10.1016/j.polsoc.2010.03.001; HÖCHTL, Johann; PARYCEK, Peter a Ralph SCHÖLLHAMMER. Big data in the policy cycle: Policy decision making in the digital era. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*. 2016, roč. 26, č. 1–2. DOI: 10.1080/10919392.2015.1125187; HOWLETT, Michael. Policy analytical capacity and evidence-based policy-making: Lessons from Canada. *Canadian public administration*. Wiley Online Library, 2009, roč. 52, č. 2. DOI: 10.1111/j.1754-7121.2009.00070_1.x

¹⁰ příkladem může být: NATIONAL CONSORTIUM FOR THE STUDY OF TERRORISM AND RESPONSES TO TERRORISM (START). *Global Terrorism Database 1970 - 2020 [data file]* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd>

¹¹ REDMILES, Elissa M. et al. A Summary of Survey Methodology Best Practices for Security and Privacy Researchers. . Digital Repository at the University of Maryland, 2017. DOI: 10.13016/M22K2W

¹² VAN PUYVELDE, Damien. Qualitative Research Interviews and the Study of National Security Intelligence. *International Studies Perspectives*. 2018, roč. 19, č. 4. DOI: 10.1093/isp/eky001; MARKMANN, Christoph; DARKOW, Inga-Lena a Heiko VON DER GRACHT. A Delphi-based risk analysis — Identifying and assessing future challenges for supply chain security in a multi-stakeholder environment. *Technological Forecasting and Social Change*. 2013, roč. 80, č. 9. DOI: 10.1016/j.techfore.2012.10.019

či Delphi metody, které kombinují zkušenost a úsudek specialistů s cílem doplnit nebo interpretovat empirická data.

Tato různorodá data jsou následně zpracovávána prostřednictvím odlišných metodologických přístupů (kvantitativních a kvalitativních), o nichž bude pojednáno níže v kapitole o epistemologických východiscích bezpečnostních věd. Výstupy těchto metod jsou následně integrovány ve fázi hodnocení. Zde dochází k identifikaci konkrétních hrozeb, jejich prioritizaci, posuzování potenciálních dopadů a mapování nejistot. Prakticky se tato syntéza projevuje v podobě risk scoringu, threat indices, scénářových matic, systémových map nebo expertního konsenzu. Právě v této fázi se analytické poznatky transformují do bezpečnostní agendy – empirická zjištění jsou překládána do kategorií rizika, naléhavosti a strategické relevance.

Na základě tohoto hodnocení pak vznikají politická rozhodnutí. Ta mohou mít podobu bezpečnostních strategií, preventivních opatření, legislativních změn, alokace zdrojů, represivních zásahů či zahraničněpolitických kroků. Tento krok již není čistě analytický, ale normativní: vstupují do něj mocenské vztahy, institucionální zájmy, otázky legitimacy i způsob veřejné komunikace hrozeb. Rozhodnutí zároveň zpětně ovlivňují samotnou realitu – mění chování aktérů, strukturu rizik a generují nová data, čímž celý cyklus bezpečnostní analýzy znovu začíná.

Epistemologická východiska bezpečnostních věd

Security studies nemají jednotnou epistemologii.¹³ Koexistují zde různé poznávací režimy:

- pozitivistický / neopozitivistický proud, jehož cílem je identifikovat kauzální vztahy;
- interpretativní / konstruktivistický proud, jehož cílem je porozumět tomu, jak je bezpečnost sociálně konstruována;
- kKritický proud navazující a frankfurtskou školu, poststrukturalismus atd.

Tato epistemologická pluralita se přímo promítá do metodologické rozmanitosti oboru. V bezpečnostních studiích se setkáváme jak s kvantitativními, tak s kvalitativními metodami, přičemž každá z těchto skupin vychází z odlišné logiky poznání. Kvantitativní přístupy jsou typicky založeny na deduktivní logice: vycházejí z předem formulovaných teorií či hypotéz, které jsou následně testovány na rozsáhlých datových souborech pomocí statistických nástrojů. Jejich cílem je identifikovat pravidelnosti, korelace a kauzální vztahy, například mezi socioekonomickými faktory a vypuknutím konfliktu či mezi strukturou sítí a šířením extremistického obsahu. Tento přístup odpovídá především pozitivistické epistemologii, která usiluje o objektivní a zobecnitelné poznání. Kvantitativní analytika zahrnuje statistickou analýzu, regresní modelování, analýzu časových řad, strukturální síťovou analýzu či pokročilé simulační a prediktivní techniky, jako jsou agent-based modeling, systémová dynamika nebo algoritmy strojového učení. Tyto metody produkují především pravděpodobnostní odhady, identifikaci trendů a korelační či kauzální vztahy.

Naproti tomu kvalitativní metody pracují převážně induktivně. Namísto testování předem daných hypotéz sbírají detailní empirický materiál a z něj postupně odvozují

¹³ ROSSI, Norma a Malte RIEMANN, eds. *Security studies: an applied introduction*. London Thousand Oaks, California New Delhi Singapore: Sage Publications, Inc., 2024.

vzorce, významy a koncepty. Cílem není primárně verifikace teorie, ale její rozvíjení či vytváření nových interpretačních rámců. Tento způsob poznání je blízký interpretativním a konstruktivistickým přístupům, které zdůrazňují roli významu, kontextu a sociální konstrukce bezpečnostních hrozeb. Kvalitativní metody, jako jsou případové studie, diskurzivní a sekuritizační analýza, analýza strategických dokumentů či focus groups, se zaměřují na interpretaci významů, rekonstrukci procesů a pochopení sociálních a politických dimenzí hrozeb.¹⁴

Vedle těchto dvou pólů se stále častěji uplatňují i smíšené a hybridní přístupy,¹⁵ například scénářová analýza, foresight či Delphi metoda, které kombinují kvantitativní data s kvalitativním expertním úsudkem. Tyto metody reflektují skutečnost, že bezpečnostní jevy jsou komplexní, dynamické a obtížně redukovatelné na jediný typ poznání.

Výsledkem je obor, který je metodologicky i epistemologicky pluralitní: různé přístupy zde existují vedle sebe a navzájem se doplňují. Namísto jedné „správné“ metody tak bezpečnostní studia pracují s kombinací deduktivních a induktivních postupů, statistického modelování i interpretativní analýzy. Tato pluralita, která je přehledně znázorněna v Tabulce 1 není slabinou, ale spíše nezbytným předpokladem pro zachycení mnohohrstevnaté povahy současných bezpečnostních hrozeb.

¹⁴ blíže např. OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti* [online]. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/phil/podzim2015/MVK_23/um/54991882/Metodologie_vedecko-vyzkumne_cinnosti.pdf; DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2008.; REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009.

¹⁵ OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. Metodologie smíšeného výzkumu. In: VÉVODOVÁ, Šárka a kol., ed. *Základy metodologie výzkumu pro nelékařské zdravotnické profese*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015.

Tabulka 1: Nástroje pro posuzování a predikci globálních bezpečnostních hrozeb

Pojetí disciplíny jako vědy	Metodologický přístup	Deskriptivní metody	Evaluační metody	Prediktivní metody	
Teoretická (explanace / interpretace / tvorba teorií)	Kvantitativní (hypoteticko-deduktivní, testování hypotéz)	Statistická analýza dat	Korelační studie	Extrapolace trendů	
		Datasetové studie	Regresní modely	Modelování konfliktů	
		Síťová analýza (strukturální rovina)	Hodnocení kauzálních vztahů	Kvantitativní prognózy	
		Obsahová analýza (kvantifikovaná)	Komparativní statistická analýza	Pravděpodobnostní modelování	
		Identifikace trendů	Analýza časových řad	Regresní predikční modely	
	Kvalitativní (induktivní, tvorba teorií)	Případové studie	Securitizační analýza	Identifikace emergentních hrozeb	U kvalitativních metod jen omezeně – spíše konceptuálně než modelově
		Diskurzivní analýza	Process tracing	Konceptuální anticipace vývoje	
		Obsahová analýza (kvalitativní)	Komparativní case studies		
		Narativní analýza	Interpretace motivací aktérů		
		Síťová analýza	Tvorba konceptuálních rámců		
Praktická (policy, strategie, rozhodovací podpora)	Kvantitativní	Ukazatele hrozeb	Hodnocení rizik	Modelování rizik	
		Index stavu budoucnosti – SOFI (State of the Future Index)	Kvantitativní hodnocení scénářů	Systémy včasného varování	
		Mapování rizik		Prediktivní analytika (ML)	
		Situační přehledy	Modelování agentů (agent-based modelling)		
	Kvalitativní	Expertní hodnocení /první fáze Delphi	Expertní panely	Scénářová analýza	
		Focus groups	Delphi (konsenzuální fáze)	Foresight	
		Future Forums	Brainstorming	Delphi (prognostická fáze)	
				Systémová dynamika	
				Simulace šíření hrozeb	

		Mapování stakeholderů (součást scénářů a foresightu)	Red teaming	Simulace a hry
				War-gaming
				Gamifikace

Zdroj: autoři

Epistemologická pluralita security studies však neznamená, že jednotlivé přístupy lze libovolně spojovat bez reflexe jejich ontologických a inferenčních předpokladů.¹⁶ Metodologická pluralita tak není eklekticismem, nýbrž stratifikovanou výzkumnou logikou.¹⁷

Nástroje vhodné pro posuzování bezpečnostních hrozeb

Kvantitativně orientované metody tvoří základ empirického hodnocení. Statistická analýza a databázové studie umožňují pracovat s rozsáhlými numerickými soubory dat, například o ozbrojených konfliktech, teroristických útocích, kybernetických incidentech či migračních tocích.¹⁸ Zdroje těchto dat zahrnují oficiální statistiky, strukturované databáze incidentů a socio-ekonomických ukazatelů, ale také dotazníky a na nich založené průzkumy, které zachycují percepce rizik či expertní odhady. Pomocí těchto nástrojů lze identifikovat trendy, prostorové a časové vzorce a základní korelace.¹⁹ Na tuto deskriptivní rovinu navazuje regresní modelování, jehož cílem je odhadovat vliv jednotlivých proměnných a formulovat pravděpodobnostní tvrzení, například o riziku eskalace konfliktu nebo vzniku politické nestability. V posledních letech nabývají na významu také prediktivní algoritmy založené na strojovém učení, které využívají velké objemy heterogenních dat k automatizované klasifikaci rizik. Tyto přístupy nacházejí uplatnění zejména v oblasti kybernetické bezpečnosti či včasného varování, kde umožňují identifikovat anomálie a potenciální hrozby v reálném čase. Jejich výstupem nejsou kauzální vysvětlení v tradičním smyslu,

¹⁶ GRUNDSFELD, Lukas. 'The Conduct of Inquiry' in ontological security studies: scientific methodologies and their implications. *International Theory*. 2026, roč. 18, č. 1. DOI: 10.1017/S1752971925100067

¹⁷ AHMED, Amel a Rudra SIL. When Multi-Method Research Subverts Methodological Pluralism—or, Why We Still Need Single-Method Research. *Perspectives on Politics*. 2012, roč. 10, č. 4. DOI: 10.1017/S1537592712002836

¹⁸ DONNAY, Karsten et al. Integrating Conflict Event Data. *The Journal of Conflict Resolution*. Sage Publications, Inc., 2019, roč. 63, č. 5. DOI: 10.1177/0022002718777050; LI, Zhongbei et al. Quantitative Analysis of Global Terrorist Attacks Based on the Global Terrorism Database. *Sustainability*. 2021, roč. 13, č. 14. DOI: 10.3390/su13147598; DONNAY, Karsten et al. *Integrating Conflict Event Data*; POLO, Sara M. T. a Blair WELSH. Terrorism and Counterterrorism Datasets: An Overview. In: POLO, Sara M. T. a Blair WELSH. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*. Oxford University Press, 2022. DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.707

¹⁹ PECK, Roxy; OLSEN, Chris a Jay L. DEVORE. *Introduction to statistics and data analysis*. Australia; Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole, 2008.; SHESKIN, David. *Handbook of Parametric and Nonparametric Statistical Procedures*. Boca Raton: Chapman & Hall/CRC, 2011.

ale pravděpodobnostní skóre a predikční modely podporující operativní rozhodování.²⁰

Specifickou skupinu kvantitativních nástrojů tvoří systémové modelovací přístupy.²¹ Systémová dynamika analyzuje zpětnovazební smyčky a dlouhodobé trendy, zatímco agent-based modeling simuluje chování jednotlivých aktérů v komplexním prostředí a odhaluje emergentní jevy, jako je eskalace konfliktů či šíření hybridních hrozeb.²² Tyto přístupy dokáží zachytit nelineární efekty a interakce, které tradiční statistické modely často přehlížejí, avšak vyžadují kvalitní vstupní data a vysokou výpočetní kapacitu.²³

Významné místo zaujímá také síťová analýza, která může být kvantitativně i kvalitativně orientovanou metodou. Zaměřuje se na vztahy mezi aktéry. Umožňuje odhalit klíčové uzly a kanály šíření vlivu či hrozby, což je užitečné při mapování teroristických sítí, kriminálních organizací či dezinformačních kampaní.²⁴ Výstupem jsou mapy aktérů a interakcí napomáhající identifikovat potenciální body pro preventivní nebo represivní zásahy.²⁵ Plní přitom jak deskriptivní funkci, kdy rekonstruuje strukturu sítí, tak evaluační funkci, kdy napomáhá určovat priority zásahu.

Vedle těchto technicky orientovaných metod se v praxi uplatňují také hybridní přístupy kombinující kvantitativní data s expertním úsudkem.²⁶ Scénářová analýza a foresightové metody nesměřují k jediné predikci, ale ke konstrukci alternativních budoucností, které pomáhají aktérům připravit se na nejistotu vývoje. Delphi metoda

²⁰ STOJANOV, Robert. Brainstorming. In: POTUČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. Praha: Slon, 2006.

²¹ FISUNOĞLU, Ali. System dynamics modeling in international relations. *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace*. Center for Foreign Policy and Peace Research, İhsan Doğramacı Peace Foundation, 2019, roč. 8, č. 2. DOI: 10.20991/allazimuth.476884

²² PADUR, Kärt; BORRION, Hervé a Stephen HAILES. Using Agent-Based Modelling and Reinforcement Learning to Study Hybrid Threats. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*. 2025, roč. 28, č. 1. DOI: 10.18564/jasss.5539

²³ GALATÍK, Vlastimil; PIKNER, Ivo a Miroslav KRČMÁŘ. Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí. *Vojenské rozhledy* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011, roč. 20, č. 3. Dostupné z: https://www.mo.gov.cz/assets/multimedia-a-knihovna/casopisy/vojenske-rozhledy/vr-3_2011.pdf; PAPIEŽOVÁ VEJVODOVÁ, Petra a Josef SMOLÍK. *Metoda focus group v bezpečnostním výzkumu a praxi*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014.; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

²⁴ MONCRIEFF, Michael; KILIBARDA, Pavle a Gloria GAGGIOLI. Social network analysis and counterterrorism: a double-edged sword for international humanitarian law. *Journal of Conflict and Security Law*. 2024, roč. 29, č. 1. DOI: 10.1093/jcsl/krae002; BRIGHT, David; BREWER, Russell a Carlo MORSELLI. Using social network analysis to study crime: Navigating the challenges of criminal justice records. *Social Networks*. 2021, roč. 66. DOI: 10.1016/j.socnet.2021.01.006; ZECH, Steven T. a Michael GABBAY. Social Network Analysis in the Study of Terrorism and Insurgency: From Organization to Politics. *International Studies Review*. 2016, roč. 18, č. 2. DOI: 10.1093/isr/viv011

²⁵ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost.*; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

²⁶ SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena.*; STOJANOV, Robert. *Brainstorming*.

a expertní panely představují strukturovaný přístup ke kolektivnímu hodnocení. Experti se setkávají v pravidelných intervalech, analyzují data a diskutují své odhady, přičemž cílem je dosažení konsenzuálního závěru o povaze a pravděpodobném vývoji hrozeb, například technologických, geopolitických či sociálních. Nevýhodou je riziko dominance silných osobností a reprodukce existujících předsudků, což vyžaduje pečlivou moderaci a metodologickou disciplínu.²⁷ Tyto nástroje jsou zvláště cenné v situacích, kdy chybí dostatečná empirická data nebo kdy je nutné integrovat různorodé typy znalostí.

Kvalitativní metody přinášejí do posuzování hrozeb dimenzi hlubší interpretace. Případové studie umožňují detailní analýzu konkrétních procesů, například radikalizace nebo kolapsu státních institucí, v jejich politickém, kulturním a historickém kontextu.²⁸ Jejich výhodou je identifikace komplexních vztahů, nevýhodou omezená možnost generalizace.²⁹ Focus groups, neboli ohniskové skupiny, umožňují systematicky zjišťovat názory malých skupin účastníků. Diskuse je moderována zkušeným facilitátorem a strukturována tak, aby podporovala synergii, homogenitu skupiny a plné vyjádření různých pohledů. Tato metoda je vhodná pro analýzu percepce hrozeb nebo komplexních témat, kde existuje mnoho odlišných názorů. Moderní technologie umožňují realizovat online synchronizované či nesynchronizované focus groups, přičemž hlavním cílem zůstává kvalita dat a dosažení saturace.³⁰

Analýza strategických dokumentů a diskurzivní či sekuritizační analýza umožňuje identifikovat, jak jsou hrozby konstruovány a komunikovány politickými aktéry a médii. Tento přístup odhaluje nejen empirickou, ale i politickou dimenzi hrozeb a přispívá k pochopení, jak jsou bezpečnostní otázky využívány k legitimizaci konkrétních rozhodnutí.³¹

Společným rysem výše uvedených nástrojů nástrojů je skutečnost, že neposkytují definitivní odpovědi, ale dílčí perspektivy na komplexní realitu. Kvantitativní metody přispívají zejména k identifikaci vzorců a pravděpodobností, kvalitativní přístupy k porozumění významům a procesům a hybridní techniky k orientaci v nejisté budoucnosti. Efektivní posuzování bezpečnostních hrozeb proto obvykle spočívá v jejich kombinovaném využívání, které umožňuje propojit empirická data, analytické modely a interpretační rámce do uceleného hodnotícího obrazu.

²⁷ STOJANOV, Robert. Panel expertů. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. Praha: Slon, 2006.

²⁸ OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku. *EMI – Ekonomika, Management, Inovace*. 2010, roč. 2, č. 2.

²⁹ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost.*; PAPIEŽOVÁ VEJVODOVÁ, Petra a Josef SMOLÍK. *Metoda focus group v bezpečnostním výzkumu a praxi*.

³⁰ PAPIEŽOVÁ VEJVODOVÁ, Petra a Josef SMOLÍK. *Metoda focus group v bezpečnostním výzkumu a praxi.*; NEKOLOVÁ, Markéta. Participativní metody. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. Praha: Slon, 2006.

³¹ BUZAN, Barry; WAEVER, Ole a Jaap de WILDE. *Bezpečnost.*; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

Tabulka 2: Taxonomie metod posuzování bezpečnostních hrozeb

Metoda	Epistemologický základ	Typ dat	Funkce	Typický výstup	Příklad využití
Statistická analýza + databázové studie	pozitivismus	Numerická (velká N)	deskriptivní + evaluační	trendy, korelace	konflikty, terorismus
Regresní analýza	pozitivismus	numerická	evaluační	odhad vlivu proměnných	pravděpodobnost války
Prediktivní algoritmy (strojové učení)	datový pozitivismus	big data	evaluační	klasifikace rizik	kyberútoky
Systémová dynamika	systémová teorie	agregovaná kvantitativní	evaluační	zpětnovazební modely	hybridní hrozby
Agent-based modeling	systémový realismus	modelová data	evaluační	emergentní chování	eskalace konfliktů
Síťová analýza	strukturální realismus	relační data	deskriptivní + evaluační	mapy aktérů	teroristické buňky
Scenářová analýza / foresight	konstruktivismus	kombinovaná	evaluační	alternativní budoucnosti	klimatická bezpečnost
Delphi metoda	pragmatismus	expertní odhady	evaluační	konsenzuální závěr	technologické hrozby
Expertní panely	pragmatismus	expertní znalosti	evaluační	kolektivní stanovisko	geopolitická rizika
Případové studie	interpretativismus / kritický realismus	hloubková empirická	deskriptivní + evaluační	kontextualizovaná rekonstrukce	radikalizace
Focus groups (ohniskové skupiny)	interpretativismus	skupinová diskuse	deskriptivní + evaluační	tematické vzorce	percepce hrozeb
Analýza strategických dokumentů	kritická teorie	textová	deskriptivní + evaluační	rámce politik	bezpečnostní strategie
Diskurzivní / sekuritizační analýza	konstruktivismus	politický jazyk	evaluační	mapy konstrukce hrozeb	legitimizace zásahů

Zdroj: autoři

Nástroje vhodné pro predikci globálních bezpečnostních hrozeb

Predikce antropogenních bezpečnostních hrozeb představuje jednu z nejnáročnějších analytických činností ve společenských vědách. Na rozdíl od přírodních či technických věd jsou prognózy v sociálních vědách inherentně pravděpodobnostní, ovlivněné širokým spektrem vzájemně provázaných faktorů a dynamickým chováním aktérů, jejichž jednání může zásadně změnit očekávaný vývoj bezpečnostní situace.³² Predikce globálních hrozeb jsou navíc komplikovány jejich diverzitou, dynamikou a absencí jednoznačných kauzálních vztahů.³³ Prognostická činnost, chápaná jako souhrn teoretických a praktických aktivit směřujících k výzkumu budoucnosti, může být vnímána jak jako disciplína (prognostika), tak jako praktická činnost (prognózování).

Účelem prognostiky není stanovit jistotu, ale poskytnout vědecky odůvodněný odhad možného vývoje. Tyto predikce umožňují aktivně pracovat s identifikovanými riziky a nejistotami, a tím podporovat tvorbu preventivních opatření, úpravu politik a formulaci strategií zmírňujících potenciální negativní scénáře.³⁴

Etapy prognózování lze členit do tří fází: retrospekce (určení objektu a parametrů), diagnózy (cíle a vztahy mezi subjektem a objektem) a prognózy (sestavení a využití prognostických metod). Tyto fáze mohou být dále rozpracovány do podrobnějších kroků, včetně sběru dat, modelování a interpretace.³⁵

Kvantitativní metody

Extrapolace trendů patří k nejstarším a nejvíce formalizovaným kvantitativním metodám. Vychází z časových numerických dat a umožňuje projekci lineárního či nelineárního vývoje, například predikci počtu teroristických útoků.³⁶ Kvantitativní modelování, zahrnující regresní či statistické modely pracující s velkými datovými soubory, poskytuje pravděpodobnostní predikce a predikční modely pro eskalaci konfliktů nebo šíření krizových situací. Souběžně se vyvíjejí algoritmy strojového učení a prediktivní modely, které umožňují analyzovat komplexní interakce mezi aktéry a identifikovat rizikové scénáře.

Index stavu budoucnosti (SOFI – State of the Future Index) představuje post-positivistický nástroj, který kombinuje indikátory a expertní váhy k vytvoření agregované prognózy stability států či regionů. SOFI umožňuje integrovat různorodé datové zdroje a expertní odhady do kompozitního indexu, který podporuje strategické

³² MAREŠ, Miroslav. Vybrané predikce terorismu. In: SVATOŠ, Roman a Josef KŘÍHA, eds. *Sborník příspěvků z vědecké konference II. kriminologické dny v Českých Budějovicích*. 2. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014, s. 125.

³³ SMOLÍK, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Praha: Grada, 2014, s. 160.

³⁴ GALATÍK, Vlastimil, Ivo PIKNER a Miroslav KRČMÁŘ. *Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí*; POTŮČEK, Martin. *Putování českou budoucností*. Praha: Gutenberg, 2003.

³⁵ CLARK, Robert M. *Intelligence analysis: a target-centric approach*. Washington, D.C: CQ Press, 2010.; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

³⁶ SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

rozhodování.³⁷ Index stavu budoucnosti je založen na hodnocení vybraných expertů, kteří identifikují problémy a trendy, jež si zaslouží pozornost, protože přispívají ke snížení (zvýšení) rizik nebo zlepšení (zhoršení) budoucích příležitostí vývoje (např. počet teroristických útoků, % HDP na investice do armády, počet násilných trestných činů, index korupce atp.).

Systémové modelování budoucnosti a simulace využívají principy systémové teorie a systémového realismu. Systémové modely analyzují multivrstvá data a generují trajektorie možného vývoje globálních rizik, zatímco simulace a war-gaming umožňují testovat dynamiku konfliktů a emergentní chování aktérů. Tyto metody jsou vysoce formalizované a často kombinují kvantitativní modelování s predikcí scénářů.³⁸

Analytické a expertní metody

Obsahová analýza³⁹ v prognostické rovině, založená na kritickém realismu, identifikuje signály a tematické trendy v textových datech, například při sledování online radikalizace. Delphi metoda a expertní posudky⁴⁰ pak představují pragmaticky orientované postupy, které využívají kolektivní odborné znalosti k dosažení konsenzuálních scénářů, například v oblasti technologických hrozeb nebo politické nestability.⁴¹

Kreativní a interpretativní metody, jako je brainstorming, Future Forums či gamifikace,⁴² umožňují generovat nové scénáře a modelovat chování aktérů v podmínkách nejistoty. Future Forums (vícestupňové workshopy založené na uživatelsky orientovaném designu) například spojují diskuse účastníků a spoluvytváření herních prvků, což umožňuje participativní návrh bezpečnějších praktik v kyberprostoru.⁴³ Tato metoda umožňuje zapojit tzv. 'code-citizens' do navrhování seriózních her, které podporují bezpečnější programátorské praktiky.⁴⁴ Gamifikace (herní mechanismy pomáhající při přenosu znalostí a budování bezpečnostního povědomí) zvyšuje motivaci účastníků a podporuje učení prostřednictvím herních mechanismů, jako jsou body či odznaky, a nachází uplatnění při zkoumání bezpečného kódování nebo chování aktérů v krizových situacích.

³⁷ NOVÁČEK, Pavel. Index stavu budoucnosti. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. Praha: Slon, 2006, s. 45.

³⁸ GALATÍK, Vlastimil, Ivo PIKNER a Miroslav KRČMÁŘ. *Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí.*; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena*.

³⁹ KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*. Los Angeles: Sage Publications, Inc., 2018.

⁴⁰ SABLATZKY, Tenley. The delphi method. *Hypothesis: Research Journal for Health Information Professionals*. 2022, roč. 34, č. 1. DOI: 10.18060/26224

⁴¹ STOJANOV, Robert. *Panel expertů.*; STOJANOV, Robert. *Brainstorming*.

⁴² ARAI, Satoshi et al. *A Gamified Tool for Motivating Developers to Remove Warnings of Bug Pattern Tools*. Osaka, Japan: IEEE, 2014. DOI: 10.1109/IWESEP.2014.17; AŠERIŠKIS, Darius a Robertas DAMAŠEVIČIUS. Gamification Patterns for Gamification Applications. *Procedia Computer Science*. 2014, roč. 39. DOI: 10.1016/j.procs.2014.11.013; GEORGIU, Theodoros et al. Future forums: A methodology for exploring, gamifying, and raising security awareness of code-citizens. *International Journal of Human-Computer Studies*. 2023, roč. 169. DOI: 10.1016/j.ijhcs.2022.102930

⁴³ GEORGIU, Theodoros et al. *Future forums*, s. 1–16.

⁴⁴ *Ibid.*, s. 1–2.

Gamifikace může být využita jako nástroj motivace, přičemž nejčastěji se používají prvky typu body, odznaky a žebříčky.⁴⁵

Konstrukční a foresightové metody

Scénářová analýza a kauzální analýza vrstev (CLA) umožňují konstruovat alternativní budoucnosti a provádět hlubokou anticipaci komplexních hrozeb, například civilizačních či geopolitických.⁴⁶ CLA poskytuje strukturální mapy, které odhalují souvislosti mezi diskurzy, mocí a strategickými faktory, zatímco scénářové narativy foresightu kombinují kvantitativní data a expertní odhady k formulaci realistických i hypotetických vývojových trajektorií.

Využití těchto nástrojů umožňuje propojení objektivních kvantitativních metod s kvalitativní interpretací a expertním úsudkem. Efektivní prognóza globálních bezpečnostních hrozeb kombinuje formalizované modely, simulace, expertní odhady a kreativní foresightové metody. Tento multidimenzionální přístup umožňuje nejen identifikovat potenciální krizové situace, ale i navrhnout preventivní opatření a adaptivní strategie, které mohou zmírnit nebo odvrátit rizika budoucího vývoje.⁴⁷

⁴⁵ GEORGIU, Theodoros et al. *Future forums*, s. 13-14.

⁴⁶ SARPONG, David a Joseph Amankwah AMOAH. Scenario planning: „ways of knowing“, methodologies and shifting conceptual landscape. *International Journal of Foresight and Innovation Policy*. 2015, roč. 10, č. 2/3/4. DOI: 10.1504/IJFIP.2015.074397; INAYATULLAH, Sohail. Causal layered analysis: An integrative and transformative theory and method. In: GLENN, Jerome a Theodore GORDON. *Futures Research Methodology, Version 3.0*. [online]. 3. Washington D.C: The Millennium Project, 2009. Dostupné z: <https://www.metafuture.org/wp-content/uploads/2016/01/Causal-Layered-Analysis-FRM-version-3-2009.pdf>

⁴⁷ STOJANOV, Robert. *Brainstorming.*; GALATÍK, Vlastimil, Ivo PIKNER a Miroslav KRČMÁŘ. *Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí.*; SMOLÍK, Josef. *Prognostics Methods of Security Phenomena.*; GEORGIU, Theodoros et al. *Future forums*.

Tabulka 3: Taxonomie predikčních metod v security studies

Metoda	Epistemologický základ	Typ metody	Povaha dat	Funkce v prognóze	Míra formalizace	Typický výstup	Příklad využití v bezpečnosti
Extrapolace trendů	pozitivismus	kvantitativní	numerická časová data	projekce vývoje	vyšší	lineární / nelineární projekce	vývoj teroristických útoků
Kvantitativní modelování	pozitivismus	statistická	velká data	pravděpodobnostní predikce	velmi vysoká	predikční model	eskalace konfliktu
SOFI (State of the Future Index)	postpozitivismus	indexová	indikátory + expertní váhy	agregovaná prognóza	vyšší	kompozitní index	stabilita států
Obsahová analýza (prognostická)	kritický realismus	analytická	textová data	identifikace signálů	střední	tematické trendy	online radikalizace
Delphi metoda	pragmatismus	expertní	expertní odhady	konsenzuální prognóza	střední	scénáře s pravděpodobnosti	technologické hrozby
Expertní posudky / intuíce	interpretativismus	subjektivní	mentální modely	rychlé odhady	nizká	expertní soud	politická nestabilita
Brainstorming	konstruktivismus	kreativní	ideové návrhy	generace možností	nizká	seznam scénářů	nové typy útoků
Scénářová analýza	konstruktivismus	foresight	kombinovaná	alternativní budoucnosti	střední	scénářové narativy	geopolitický vývoj
Kauzální analýza vrstev (CLA)	kritická futuristika	kvalitativní	diskurzivní	hluboká antipace	střední	strukturální mapy	civilizační hrozby
Simulace a hry / war-gaming	systemový realismus	simulační	modelová data	testování dynamik	vyšší	emergentní chování	vojenské konflikty
Systemové modelování budoucnosti	systemová teorie	komplexní	multivrstvá	holistická prognóza	velmi vysoká	systemové trajektorie	globální rizika
Future Forums	participativní foresight	kvalitativní	diskuse + design	spolutvorba vizí	nizká-střední	kolektivní scénáře	kyberbezpečnost
Gamifikace	behaviorální přístup	experimentální	reakce aktérů	testování motivací	střední	změna chování	bezpečné programování

Zdroj: autoři

Etické aspekty výzkumu bezpečnostních hrozeb

Výzkum globálních bezpečnostních hrozeb se nevyhnutelně dotýká celé řady etických i praktických omezení, která významně ovlivňují jeho podobu a výsledky. Z etického hlediska je jedním z nejvýznamnějších problémů práce s citlivými daty, která mohou zahrnovat informace o vojenských kapacitách, kybernetických zranitelnostech či o jednotlivcích zapojených do extremistických aktivit. Zveřejnění nebo neadekvátní nakládání s takovými údaji může ohrozit bezpečnost nejen samotných aktérů, ale i výzkumníků či institucí, které data shromažďují. Proto je nezbytné dodržovat přísné standardy ochrany informací a anonymizace, zejména pokud výzkum čerpá z empirických šetření, rozhovorů nebo neveřejných zdrojů.⁴⁸

Neméně závažným etickým problémem je politizace a sekuritizace jednotlivých témat. To, co je označeno za bezpečnostní hrozbu, totiž není vždy odrazem objektivní reality, ale často výsledkem politického procesu a mocenských zájmů. Například migrace může být v jednom kontextu vnímána jako přirozený sociální jev, zatímco v jiném je prezentována jako existenční ohrožení státu a společnosti. Výzkumník se proto ocitá v dilematu, zda se držet zdánlivě neutrální analytické pozice, nebo reflektovat skutečnost, že samotný akt definice určitého fenoménu jako hrozby je již politickým činem. Etickým závazkem vědce je upozorňovat na tyto procesy a nepodílet se bez kritické reflexe na jejich reprodukci.

Další dimenzi představuje zneužitelnost výsledků výzkumu. I dobře míněné analytické závěry mohou být instrumentalizovány politickými aktéry, vládami nebo zájmovými skupinami k legitimizaci opatření, která vedou k militarizaci politiky, omezení občanských práv či šíření strachu ve společnosti. Výzkumník sice nemůže plně kontrolovat, jak budou jeho výstupy interpretovány, ale měl by formulovat závěry tak, aby minimalizoval riziko jejich dezinterpretace a zdůrazňoval podmíněnost výsledků zvoleným metodologickým rámcem.

Vedle etických dilemat je třeba brát v úvahu také praktická omezení. Výzkum bezpečnostních hrozeb je často limitován nedostupností spolehlivých dat. Klíčové informace bývají klasifikované, záměrně zkreslované nebo vůbec neexistují. To se týká zejména oblastí, jako jsou kybernetické útoky, kde státy i soukromé subjekty nerady zveřejňují incidenty kvůli obavám z reputačních škod a následné zranitelnosti. Výsledkem je, že výzkumníci musí spoléhat na neúplné databáze nebo sekundární zdroje, což snižuje validitu i možnosti generalizace.

Významnou roli hraje i institucionální a politický kontext výzkumu. Projekty financované státními institucemi nebo mezinárodními organizacemi mohou být nepřímo ovlivněny očekáváními zadavatelů. Politizace výzkumu se zde neprojevuje jen v definici priorit, ale také v tom, které otázky jsou považovány za relevantní a které jsou naopak systematicky přehlíženy. Výzkumník tak může čelit tlaku, aby určité hrozby zdůrazňoval, zatímco jiné opomíjel.

Další etická dilemata mohou vyplývat ze samotných principů financování vědy, kdy sponzor (donátor) může mít své zájmy, očekávání a přání, která mohou ovlivňovat i výsledky výzkumu, resp. vytvářet tlak na výzkumné pracoviště samotného badatele. Hlavním omezením pro realizaci smysluplných, dlouhodobých a kvalitně zpracovaných

⁴⁸ WALKER, Ian. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada, 2013.

bezpečnostních výzkumů je mj. nedostatek finančních prostředků na vědu a absence poptávky po bezpečnostních (longitudinálních) výzkumech.⁴⁹

Významným praktickým limitem je také dynamika prostředí, v němž se globální hrozby vyvíjejí. Bezpečnostní situace se mění v krátkých časových horizontech, což je v rozporu s časově náročným akademickým výzkumem. Události, jako je vypuknutí pandemie, teroristický útok či náhlý technologický průlom, mohou zásadně proměnit parametry zkoumaného problému během několika dnů nebo týdnů. Výzkumné závěry proto rychle zastarávají a jejich praktická použitelnost je časově omezená.

Dalším omezením je vysoká míra komplexity a interdisciplinarity samotných hrozeb. Klimatické změny, šíření dezinformací nebo hybridní hrozby nelze zkoumat pouze optikou jedné disciplíny. Vyžadují spolupráci odborníků z politologie, mezinárodních vztahů, bezpečnostních studií, kriminologie, informatiky, sociologie či přírodních věd. Tato spolupráce však naráží na metodologické i epistemologické rozdíly mezi jednotlivými obory a na praktické problémy koordinace.

Praktické limity výzkumu bezpečnostních hrozeb

Výzkum globálních bezpečnostních hrozeb naráží na řadu zásadních limitů, které ovlivňují jak kvalitu poznání, tak praktickou využitelnost výsledků. Jedním z nejdůležitějších problémů je dostupnost a spolehlivost dat. Mnohé hrozby, jako jsou kybernetické útoky, hybridní operace nebo šíření dezinformací, se vyznačují vysokou mírou utajení a záměrného zastírání stop.

Státy, bezpečnostní složky či soukromé společnosti často odmítají zveřejňovat informace o incidentech, což vede k fragmentarizaci a nízké homogenitě datových souborů. Tento problém zásadně omezuje možnosti kvantitativního výzkumu a komplikuje tvorbu robustních predikčních modelů.

Dalším limitem je proměnlivost a komplexnost samotného bezpečnostního prostředí. Hrozby, jako jsou klimatické změny, pandemie nebo technologické inovace, se vyvíjejí nelineárně a často nepředvídatelně. Umožňuje to sice testovat různé predikční modely, zároveň však vede k rychlému zastarávání výzkumných výstupů. Výzkumníci tak musí operovat s vysokou mírou nejistoty a průběžně aktualizovat metodologické postupy. To vyvolává otázku, do jaké míry jsou výsledky stabilní v čase a nakolik je možné je generalizovat.

Významnou roli hrají i epistemologické limity. Bezpečnostní hrozby nejsou pouze objektivními jevy, ale jsou rovněž formovány diskurzivními procesy, politickými zájmy a společenskými percepce. Teorie sekuritizace ukazuje, že akt označení určitého fenoménu za hrozbu ovlivňuje, jak je analyzován, interpretován a řešen. Výzkum se tak musí vyrovnat s napětím mezi empirickým zkoumáním hrozeb a analýzou jejich sociální konstrukce. Tato dualita je metodologicky náročná, ale zároveň otevírá prostor pro hlubší porozumění dynamice bezpečnostních procesů.

Řada témat zůstává ve výzkumu globálních hrozeb stále nedostatečně zpracována. Jednou z takových oblastí je výzkum interakce (a synergie) mezi jednotlivými hrozbami. Koncept polykrize či kaskádových efektů upozorňuje, že hrozby

⁴⁹ PAPIEŽOVÁ VEJVODOVÁ, Petra a Josef SMOLÍK. *Metoda focus group v bezpečnostním výzkumu a praxi.*

nejsou izolované, ale vzájemně se posilují. Klimatické změny mohou zvyšovat migrační tlaky, ty mohou být dále zneužívány v hybridních operacích, a vše je doprovázeno šířením dezinformací, radikalizací vybraných společenských skupin atp. Budoucí výzkum by se měl více zaměřit na modelování těchto komplexních vazeb, zejména s využitím systémové dynamiky či simulací.

Další perspektivní oblastí je propojení bezpečnostních studií s výzkumem technologií. AI, autonomní systémy či kvantové technologie zásadně mění charakter hrozeb i možnosti obrany. Současně však vyvolávají nové etické a právní otázky, které jsou zatím v akademickém diskurzu reflektovány jen dílčím způsobem. Výzkum by měl více zohledňovat i roli soukromého sektoru, který v oblastech jako kyberbezpečnost nebo kritická infrastruktura hraje čím dál významnější roli.

I proto je interdisciplinarita nezbytným, nikoliv volitelným prvkem moderního výzkumu bezpečnostních hrozeb. Největší poznatkový potenciál se ukrývá v kombinaci politologických, právních, sociologických, informačních a environmentálních perspektiv. Přitom právě integrační rovina přináší značné metodologické obtíže. Spolupráce mezi disciplínami naráží na odlišné epistemologie, terminologii i výzkumné standardy. Přesto je zřejmé, že pouze syntetický přístup umožní uchopit dynamiku současných hrozeb v celé jejich šíři.

Pro smysluplnou a srozumitelnou predikci je třeba redukovat počet vlivů a událostí a určit, které budou pro formování budoucího vývoje významné (včetně těch, které v současnosti významné nejsou, ale v budoucnu se významnými stanou). Přitom je třeba vycházet z co nejméně předsudečně zatížených předpokladů. Zobecnění do širších kategorií je vhodné pro základní formulaci strategií, hodnota predikce však vzrůstá s její konkrétností (samozřejmě, pokud je konkrétní predikce úspěšná). Proto by se měli experti uskutečňující predikce snažit o relativně podrobné formulování budoucích událostí a trendů, samozřejmě takových, u nichž je logická predikce smysluplná.⁵⁰

Budoucí výzkumy této problematiky by měly směřovat k propojení více metod, k větší transparentnosti dat a ke zkoumání interakce mezi hrozbami. Významnou výzvou zůstává rovněž to, jak výsledky výzkumu efektivně předávat politickým aktérům tak, aby podporovaly racionální bezpečnostní politiku a nebyly zneužívány k eskalaci strachu či politické polarizace. Právě zde se otevírá prostor pro užší spolupráci akademické sféry, státních institucí i mezinárodních organizací.

Závěr

Výzkum globálních bezpečnostních hrozeb představuje mimořádně náročnou oblast, která vyžaduje metodologickou flexibilitu, interdisciplinární přístup a neustálé reflektování rychle se měnícího bezpečnostního prostředí. Žádná jednotlivá metoda nedokáže sama o sobě postihnout komplexitu soudobých hrozeb. Naopak se ukazuje, že největší přínos má víceúrovňový výzkumný design, který umožňuje propojit detailní porozumění konkrétním případům s možností zobecnění a modelování budoucího vývoje.

Kvalitativní metody poskytují hluboký vhled do motivací a dynamiky aktérů, zatímco kvantitativní postupy umožňují identifikovat trendy a širší vzorce chování.

⁵⁰ MAREŠ, Miroslav. *Vybrané predikce terorismu*, s. 132.

Moderní predikční nástroje, jako jsou scénářová analýza, simulace či metody využívající umělou inteligenci, pak přispívají k lepšímu uchopení nejistoty a k přípravě na různé varianty budoucnosti. Je však nezbytné brát v úvahu nejen jejich analytický potenciál, ale i limity spojené s kvalitou dostupných dat, dynamikou prostředí a etickými otázkami spojenými s nakládáním s citlivými informacemi.

Metodologická pluralita není pouze akademickým ideálem, ale praktickou nutností. Bezpečnostní hrozby, jak je vymezuje například Bezpečnostní strategie České republiky, se vyznačují vzájemnou provázaností, rychlou proměnlivostí a vysokou mírou nejistoty. Proto je efektivní zkoumání i predikce jejich vývoje možná pouze tehdy, pokud jsou výzkumné nástroje vhodně kombinovány a pokud analýza zahrnuje jak empirický rozměr, tak reflexi politických a společenských procesů, které ovlivňují konstrukci samotných hrozeb.

Další rozvoj výzkumu by měl směřovat k hlubší integraci různých metodologických přístupů, k rozšiřování mezinárodní spolupráce a ke zlepšování přístupu k datům. V konečném důsledku je to právě propojení tradičních i moderních analytických nástrojů, které umožňuje porozumět dynamice globálních hrozeb a přispět k jejich efektivnímu zvládnutí.

Literatura

- AHMED, Amel a Rudra SIL. When Multi-Method Research Subverts Methodological Pluralism—or, Why We Still Need Single-Method Research. *Perspectives on Politics*. 2012, roč. 10, č. 4, s. 935–953. ISSN 1537-5927, 1541-0986. DOI: 10.1017/S1537592712002836
- ARAI, Satoshi et al. *A Gamified Tool for Motivating Developers to Remove Warnings of Bug Pattern Tools*. Osaka, Japan: IEEE, 2014. ISBN 978-1-4799-6666-0. DOI: 10.1109/IWESEP.2014.17
- AŠERIŠKIS, Darius a Robertas DAMAŠEVIČIUS. Gamification Patterns for Gamification Applications. *Procedia Computer Science*. 2014, roč. 39, s. 83–90. ISSN 18770509. DOI: 10.1016/j.procs.2014.11.013
- BRIGHT, David, Russell BREWER a Carlo MORSELLI. Using social network analysis to study crime: Navigating the challenges of criminal justice records. *Social Networks*. 2021, roč. 66, s. 50–64. ISSN 03788733. DOI: 10.1016/j.socnet.2021.01.006
- BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 978-80-903333-6-9.
- CLARK, Robert M. *Intelligence analysis: a target-centric approach*. 3. vydání. Washington, D.C: CQ Press, 2010. ISBN 978-1-60426-543-9.
- DANICS, Štefan, Josef SMOLÍK a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnostní politiky*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2024. ISBN 978-80-7521-566-0.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0139-7.
- DONNAY, Karsten et al. Integrating Conflict Event Data. *The Journal of Conflict Resolution*. Sage Publications, Inc., 2019, roč. 63, č. 5, s. 1337–1364. ISSN 00220027, 15528766. DOI: 10.1177/0022002718777050

- FISUNOĞLU, Ali. System dynamics modeling in international relations. *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace*. Center for Foreign Policy and Peace Research, İhsan Doğramacı Peace Foundation, 2019, roč. 8, č. 2, s. 231–253. ISSN 2146-7757. DOI: 10.20991/allazimuth.476884
- GALATÍK, Vlastimil, Ivo PIKNER a Miroslav KRČMÁŘ. Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí. *Vojenské rozhledy* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011, roč. 20, č. 3. ISSN 1210-3292. Dostupné z: https://www.mo.gov.cz/assets/multimedia-a-knihovna/casopisy/vojenske-rozhledy/vr-3_2011.pdf
- GAMORAN, Adam. Evidence-Based Policy in the Real World: A Cautionary View. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 2018, roč. 678, č. 1, s. 180–191. ISSN 0002-7162, 1552-3349. DOI: 10.1177/0002716218770138
- GEORGIU, Theodoros et al. Future forums: A methodology for exploring, gamifying, and raising security awareness of code-citizens. *International Journal of Human-Computer Studies*. 2023, roč. 169, s. 102930. ISSN 10715819. DOI: 10.1016/j.ijhcs.2022.102930
- GRUNDSFELD, Lukas. 'The Conduct of Inquiry' in ontological security studies: scientific methodologies and their implications. *International Theory*. 2026, roč. 18, č. 1, s. 104–134. ISSN 1752-9719, 1752-9727. DOI: 10.1017/S1752971925100067
- HEAD, Brian W. Reconsidering evidence-based policy: Key issues and challenges. *Policy and Society*. 2010, roč. 29, č. 2, s. 77–94. ISSN 1449-4035, 1839-3373. DOI: 10.1016/j.polsoc.2010.03.001
- HÖCHTL, Johann, Peter PARYCEK a Ralph SCHÖLLHAMMER. Big data in the policy cycle: Policy decision making in the digital era. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*. 2016, roč. 26, č. 1–2, s. 147–169. ISSN 1091-9392, 1532-7744. DOI: 10.1080/10919392.2015.1125187
- HOWLETT, Michael. Policy analytical capacity and evidence-based policy-making: Lessons from Canada. *Canadian public administration*. Wiley Online Library, 2009, roč. 52, č. 2, s. 153–175. DOI: 10.1111/j.1754-7121.2009.00070_1.x
- INAYATULLAH, Sohail. Causal layered analysis: An integrative and transformative theory and method. In: GLENN, Jerome a Theodore GORDON. *Futures Research Methodology, Version 3.0*. [online]. 3. Washington D.C: The Millennium Project, 2009. ISBN 978-0-9818941-1-9. Dostupné z: <https://www.metafuture.org/wp-content/uploads/2016/01/Causal-Layered-Analysis-FRM-version-3-2009.pdf>
- KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*. 4. vydání. Los Angeles: Sage Publications, Inc., 2018. ISBN 978-1-5063-9566-1.
- LI, Zhongbei et al. Quantitative Analysis of Global Terrorist Attacks Based on the Global Terrorism Database. *Sustainability*. 2021, roč. 13, č. 14, s. 7598. ISSN 2071-1050. DOI: 10.3390/su13147598
- MAREŠ, Miroslav. Vybrané predikce terorismu. In: SVATOŠ, Roman a Josef KŘÍHA, eds. *Sborník příspěvků z vědecké konference II. kriminologické dny v Českých Budějovicích*. 2. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014, s. 125–133. ISBN 978-80-87472-65-1.

- MARKMANN, Christoph, Inga-Lena DARKOW a Heiko VON DER GRACHT. A Delphi-based risk analysis — Identifying and assessing future challenges for supply chain security in a multi-stakeholder environment. *Technological Forecasting and Social Change*. 2013, roč. 80, č. 9, s. 1815–1833. ISSN 00401625. DOI: 10.1016/j.techfore.2012.10.019
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Vláda České republiky, 2023. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf
- MONCRIEFF, Michael, Pavle KILIBARDA a Gloria GAGGIOLI. Social network analysis and counterterrorism: a double-edged sword for international humanitarian law. *Journal of Conflict and Security Law*. 2024, roč. 29, č. 1, s. 165–183. ISSN 1467-7954, 1467-7962. DOI: 10.1093/jcsl/krae002
- NATIONAL CONSORTIUM FOR THE STUDY OF TERRORISM AND RESPONSES TO TERRORISM (START). *Global Terrorism Database 1970 - 2020 [data file]* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd>
- NEKOLOVÁ, Markéta. Participativní metody. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. 1. vydání. Praha: Slon, 2006, s. 28–44. ISBN 80-86429-55-5.
- NOVÁČEK, Pavel. Index stavu budoucnosti. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. 1. vydání. Praha: Slon, 2006, s. 45–50. ISBN 80-86429-55-5.
- OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. Metodologie smíšeného výzkumu. In: VÉVODOVÁ, Šárka a kol., ed. *Základy metodologie výzkumu pro nelékařské zdravotnické profese*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 134–152. ISBN 978-80-244-4770-4.
- OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti* [online]. 1. vydání. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. ISBN 978-80-87240-33-5. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/phil/podzim2015/MVK_23/um/54991882/Metodologie_ve_decko-vyzkumne_cinnosti.pdf
- OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku. *EMI – Ekonomika, Management, Inovace*. 2010, roč. 2, č. 2, s. 62–65. ISSN 1805-353X.
- PADUR, Kärt, Hervé BORRION a Stephen HAILES. Using Agent-Based Modelling and Reinforcement Learning to Study Hybrid Threats. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*. 2025, roč. 28, č. 1, s. 1. ISSN 1460-7425. DOI: 10.18564/jasss.5539
- PAPIEŽOVÁ VEJVODOVÁ, Petra a Josef SMOLÍK. *Metoda focus group v bezpečnostním výzkumu a praxi*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014. ISBN 978-80-87472-65-1.
- PECK, Roxy, Chris OLSEN a Jay L. DEVORE. *Introduction to statistics and data analysis*. 3. vyd. Australia ; Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole, 2008. ISBN 978-0-495-11873-2.
- PHILLIPS, Peter W.B., David CASTLE a Stuart J. SMYTH. Evidence-based policy making: determining what is evidence. *Heliyon*. 2020, roč. 6, č. 7, s. e04519. ISSN 24058440. DOI: 10.1016/j.heliyon.2020.e04519

- POLO, Sara M. T. a Blair WELSH. Terrorism and Counterterrorism Datasets: An Overview. In: POLO, Sara M. T. a Blair WELSH. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*. Oxford University Press, 2022. ISBN 978-0-19-084662-6. DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.707
- POTŮČEK, Martin. *Putování českou budoucností*. 1. vydání. Praha: Gutenberg, 2003. ISBN 978-80-86349-09-1.
- REDMILES, Elissa M. et al. A Summary of Survey Methodology Best Practices for Security and Privacy Researchers. Digital Repository at the University of Maryland, 2017. DOI: 10.13016/M22K2W
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
- ROSSI, Norma a Malte RIEMANN, eds. *Security studies: an applied introduction*. London Thousand Oaks, California New Delhi Singapore: Sage Publications, Inc., 2024. ISBN 978-1-5297-7460-3.
- SABLATZKY, Tenley. The delphi method. *Hypothesis: Research Journal for Health Information Professionals*. 2022, roč. 34, č. 1. ISSN 1093-5665. DOI: 10.18060/26224
- SARPONG, David a Joseph Amankwah AMOAH. Scenario planning: „ways of knowing“, methodologies and shifting conceptual landscape. *International Journal of Foresight and Innovation Policy*. 2015, roč. 10, č. 2/3/4, s. 75. ISSN 1740-2816, 1740-2824. DOI: 10.1504/IJFIP.2015.074397
- SHESKIN, David. *Handbook of Parametric and Nonparametric Statistical Procedures*. 5. vyd. Boca Raton: Chapman & Hall/CRC, 2011. ISBN 978-1-000-08327-9.
- SMOLÍK, Josef. Prognostics Methods of Security Phenomena. *Vojenské rozhledy*. 2018, roč. 27, č. 1, s. 3–24. ISSN 12103292, 23362995. DOI: 10.3849/2336-2995.27.2018.01.03-24
- SMOLÍK, Josef. The Internal Security of the Czech Republic. In: KANCIK-KOŁTUN, Ewelina et al., eds. *The Internal Security in the Visegrad Group*. Peter Lang Verlag, 2025, s. 55–126. ISBN 978-3-631-92241-5. DOI: 10.3726/b23014
- SMOLÍK, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5131-3.
- STOJANOV, Robert. Brainstorming. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. 1. vydání. Praha: Slon, 2006, s. 13–19. ISBN 80-86429-55-5.
- STOJANOV, Robert. Panel expertů. In: POTŮČEK, Martin, ed. *Manuál prognostických metod*. 1. vydání. Praha: Slon, 2006, s. 20–27. ISBN 80-86429-55-5.
- VAN PUYVELDE, Damien. Qualitative Research Interviews and the Study of National Security Intelligence. *International Studies Perspectives*. 2018, roč. 19, č. 4, s. 375–391. ISSN 1528-3577, 1528-3585. DOI: 10.1093/isp/eky001
- WALKER, Ian. *Výzkumné metody a statistika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3920-5.
- ZECH, Steven T. a Michael GABBAY. Social Network Analysis in the Study of Terrorism and Insurgency: From Organization to Politics. *International Studies Review*. 2016, roč. 18, č. 2, s. 214–243. ISSN 15219488, 14682486. DOI: 10.1093/isr/viv011

PhDr. Ivana Olecká, Ph.D. (*1982) is an Assistant Professor at the Department of Criminology, Faculty of Security and Law, Police Academy of the Czech Republic in Prague. She studied sociology and journalism and completed her doctoral studies in the field of social medicine. She focuses on the field of research methodology and has actively published and researched in the fields of child death up to five years of age, parental resilience, social risk factors, and care for specific groups. She is a member of the Czech Sociological Association of Masaryk (MČSS), the Czech Criminological Association, and the Association of Counsellors for the Bereaved.

Doc. PhDr. Josef Smolík, Ph.D., MBA, LL.M., MSc. (*1976) An associate professor at the Department of Security Studies, Police Academy of the Czech Republic in Prague. He studied political science, psychology, and social pedagogy at Masaryk University. His expertise lies in criminology, security studies, radical political parties, political psychology, and youth subcultures. He is the author of over 200 academic articles and (co-)author of 17 academic monographs (e.g., *Youth Subcultures: Sociological, Psychological, and Pedagogical Aspects*, 2017; *Psychology of Terrorism and Radicalization: How Lambs Become Wolves*, 2020; *New Political Parties in the Party Systems of the Czech Republic*, 2022, *The Internal Security in the Visegrad Group*, 2025)